

Pargas
Parainen

TALOUSARVIO 2025

Talousarvion laatimisohteet

Paraisten kaupunki

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	2
Toimintaympäristön analysointi	2
Väestönkehitys ja työllisyys	4
Taloudelliset edellytykset	6
Odotettavissa olevat verotulot ja valtionosuudet	6
Toimintakulut.....	8
Investoinnit	9
Liitteet Talousarvioaikataulu 2025.....	9

Johdanto

Talousarvio on valtuuston ohjausinstrumentti tulevan vuoden toimintaa varten.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kaupunkikonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Vuoden 2025 talousarvio perustuu kaupungin voimassa olevaan strategiaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi strategian 25.4.2022 (§ 34).

Kaupungin strategia koostuu seuraavista neljästä teema-alueesta:

Kaupunginvaltuusto vahvistaa toimintojen tavoitteet ja myöntää määrärahat tavoitteiden toteuttamiseen. Valtuusto ottaa kantaa tavoitteisiin ja toimintojen resursointiin yksikkö- ja toimintakatetasolla. Määrärahojen yksityiskohtainen käyttö vahvistetaan käyttösuunnitelmissa lautakunta-, jaosto- ja hallitustasolla.

Yksittäisten yksiköiden tavoitteiden ja visioiden tulee olla linjassa kaupungin tavoitteiden, visioiden ja arvojen kanssa ja edistää niiden toteutumista. Kaupungin strategian tulee kuntalain mukaan ohjata talousarviotyötä sekä toiminnallisia tavoitteita, henkilöstön kehittämistä koskevia tavoitteita ja taloudellisia tavoitteita.

Toimintaympäristön analysointi

Suomen taloudessa on merkkejä siitä, että taantuma olisi väistynyt ja kasvu olisi käynnistymässä hiljalleen. Keskimäärin Suomi yltää kuitenkin vain nollakasvuun vuonna 2024. Kasvun arvioidaan voimistuvan vuoden mittaan, ja vuosina 2025 ja 2026 talous kasvaa pitkän aikavälin keskimääräistä vauhtia nopeammin. Kulutus kasvaa ja myös investoinnit lisääntyvät, kun inflaatio hidastuu ja korot ovat alentumassa. Lisäksi yritysten investoinnit puhtaaseen sähköön ja sitä käyttäviin tuotantolaitoksiin jatkuvat ja rakentaminen alkaa toipua poikkeuksellisen alhaiselta tasolta.

BKT:n odotetaan kasvavan 1,6 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026.

Korkojen lasku, tulojen kasvu ja patoutunut asuntokysyntä piristävät asuntomarkkinoita tämän vuoden aikana ja asuntorakentamisen toipuminen alkaa vuonna 2025. Muussa rakentamisessa lasku on ollut pienempi ja toipuminen voi alkaa jo asuntorakentamista aikaisemmin.

Kokonaisuudessaan investoinnit vähenevät vielä tänä vuonna. Ensi vuonna investoinnit kuitenkin toipuvat ja kasvavat yli 5 prosenttia.

Työllisten määrä vähenee lievästi tänä vuonna, mutta kääntyy uudelleen kasvuun talouden toipuessa ja hallituksen työllisyystoimien ja maahanmuuton lisätessä työvoiman tarjontaa. Työllisyys laskee ennen muuta yksityisellä sektorilla. Suhdannelilanteen lisäksi työllisyyteen on vaikuttanut maahanmuuton selvä kasvu, joka on lisännyt sekä työvoiman että työllisten määrää. Vuosina 2025 ja 2026 työllisyys kasvaa noin prosentin verran vuosittain ja 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 73,9 prosenttiin vuonna 2026.

Riskinä voi olla, että kasvu saattaa jäädä arvioitua heikommaksi, jos euroalueen elpyminen jää ennustettua vaisummaksi ja maailmantalouden kysyntä heikommaksi. Lisäksi maailmantalouden kehitykseen liittyy yhä useita riskejä. Ne kytkeytyvät aiempien kriisien ja poikkeuksellisen laajojen talouspoliittisten toimien vaikutuksiin, mutta myös geopolitiisiin jännitteisiin ja ilmastomuutoksen etenemiseen.

Kuntahallinnon rahoitusasema heikkeni viime vuonna lähes 1,4 miljardia euroa alijäämäiseksi. Tilanne näyttää tulevana vuosina synkkenevän entisestään, sillä menot kasvavat tuloja nopeammin. Kuntahallinnon alijäämä syvenee 1,9 miljardiin euroon vuonna 2025 ja edelleen yli kahteen miljardiin euroon vuosina 2026–2028. Kuntahallinnon kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta.

Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle vuosiksi 2023–2027 sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus jaetaan. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin vuosina 2025–2027 ylimääräisiä leikkauksia sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. (Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, kesä 2024)

Keskeiset ennusteluvut	2022	2023	2024*	2025*	2026*
BKT, mrd. €	268	278	282	293	304
Vienti, % **	3,6	-1,7	-0,9	3,8	3,1
Työllisyysaste, %	78,1	77,9	77,1	77,6	78,6
Työttömyysaste, %	6,8	7,2	7,9	7,6	6,9
Lyhyet korot (3 kk, Euribor), %	0,3	3,4	3,7	3,0	2,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 vuotta), %	1,7	3	2,9	2,9	2,8

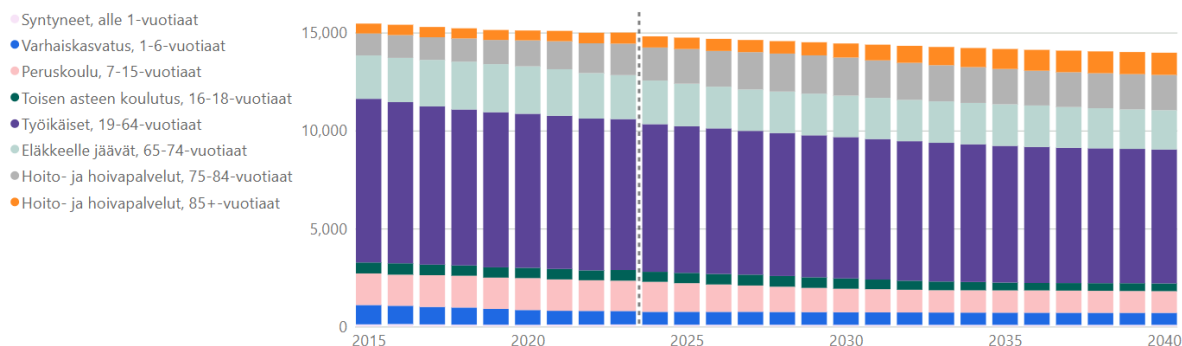
Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, kesä 2024

Väestönkehitys ja työllisyys

Vuoteen 2040 ulottuvan ennusteen mukaan väkiluvun kehitys jatkaa laskusuunnassa. Hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevien ikääntyneiden määrä kasvaa ja työikäisen väestön sekä alle 15-vuotiaiden lasten määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä. Ennusteen mukaan kouluikäisten lasten määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä 21 prosenttia. On huomattava, että Tilastokeskuksen pitkäaikaisennusteet ovat epävarmoja ja kuvaavat tulevaa väestönkehitystä. Tilastokeskuksen väestöennusteet ovat ns. demografisia trendilaskelmia, joissa lasketaan, mikä olisi alueen tuleva väestö, jos viime vuosien väestönkehitys jatkuisi samanlaisena.

Väestö 2015–2023, väestöennuste 2024–2040:

Väestö 2015–2023, väestöennuste 2024–2040 (Tilastokeskus)

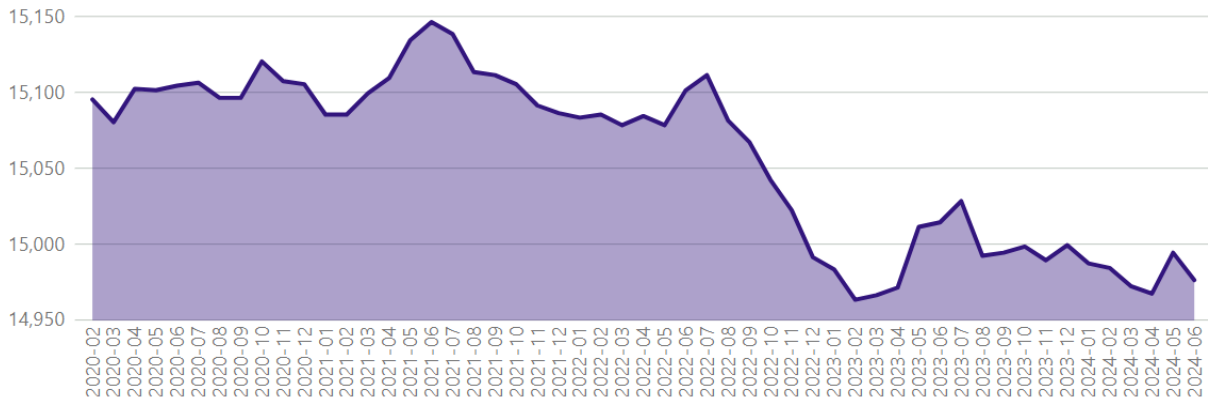
(Lähde: Tilastokeskus / Paraisten kaupunki Dashboard)

Paraisten kaupungin asukasluku on Tilastokeskuksen mukaan vuoden ensimmäisten kuuden kuukauden aikana ollut seuraava:

Kuukaudet	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto	Netto-maahanmuutto	Kokonaismuutos	Väkiluku
2024-01	7	17	-10	-1	0	-12	14,987
2024-02	5	9	-4	-8	8	-3	14,984
2024-03	5	15	-10	-2	1	-12	14,972
2024-04	4	14	-10	-2	9	-5	14,967
2024-05	6	6	0	16	11	27	14,994
2024-06	6	17	-11	-9	2	-18	14,976
Total	33	78	-45	-6	31	-23	14,976

Kaupungin asukasluku 30.6. on 14 976, joista puolet on naisia ja puolet miehiä (7 482 / 7 494 henkilöä). Asukkaista noin 14 prosenttia on alle 15-vuotiaita, noin 51 prosenttia 19–64-vuotiaita ja 30 prosenttia yli 65-vuotiaita. Vuoden ensimmäisten kuuden kuukauden aikana nettomuutto kaupunkiin on ollut positiivista; kaupunkiin on muuttanut yhteensä 31 uutta asukasta. Asukasluvun kokonaisuutos on kuitenkin negatiivinen ja perustuu siihen, että asukkaita on kuollut enemmän kuin syntynyt.

Talousarviovuonna 2025 väestönkehityksessä ei tapahdu merkittäviä muutoksia, mutta jo seuraavana vuonna peruskouluikäisten 7–15-vuotiaiden lasten määrä vähenee noin 70:llä. Myös työikäisten osuus väestöstä vähenee.

Väestö kuukausittain:

(Lähde: Tilastokeskus / Paraisten kaupunki Dashboard)

Työllisyyskatsaus

Työttömien työnhakijoiden osuus Varsinais-Suomessa oli kesäkuun lopussa 10,3 prosenttia; kasvua viime vuodesta 0,9 prosenttiyksikköä.

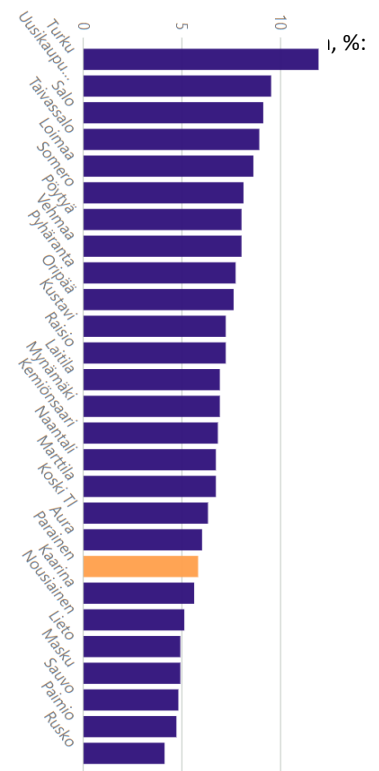
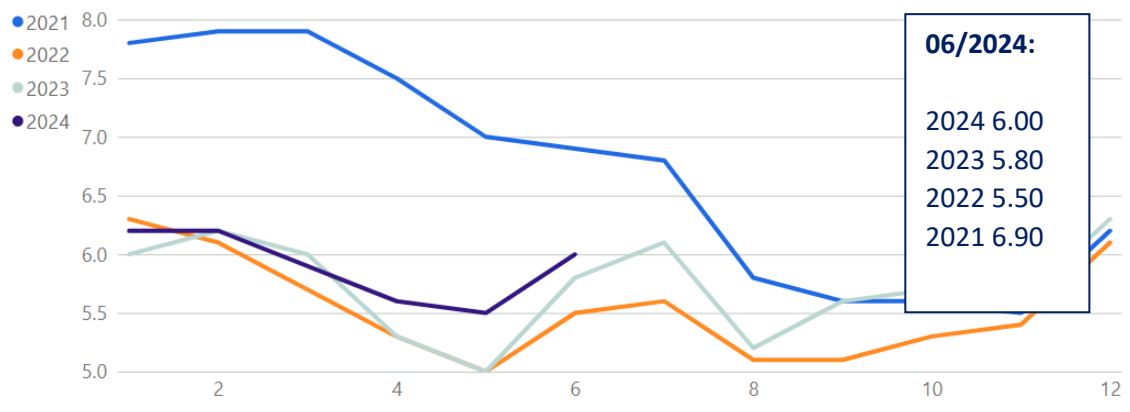
Työttömien osuus oli kuitenkin pienempi kuin koko maan keskiarvo 10,9 prosenttia (10,0 prosenttia). Alhaisin työttömyysaste oli muun muassa Turunmaalla (6,2 prosenttia).

Kesäkuun lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli Varsinais-Suomessa 3 100 (noin 13 prosenttia), mikä on 26 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Paraisilla alle 25-vuotiaiden työttömien osuus on samalla tasolla.

Yli 50-vuotiaita työttömiä oli Varsinais-Suomessa kesäkuun lopussa 8 000 (33 prosenttia), mikä on 8 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Paraisilla yli 50-vuotiaiden työttömien osuus oli 40 prosenttia.

Lomautettujen määrä Varsinais-Suomessa kasvoi 300 henkilöllä (17 prosenttia) vuoden takaiseen verrattuna.

Paraisilla työttömien työnhakijoiden osuus on 6,0 prosenttia kesäkuussa 2024. Yhteensä työttömiä on 412, joista miehiä on 55 prosenttia. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on noin 13 prosenttia, yli 50-vuotiaita 40 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömiä (yli vuoden työttömänä olleita) 33 prosenttia.

Työttömien osuus työvoimasta Paraisilla, %:

(Lähde: ELY / Paraisten kaupunki Dashboard)

Taloudelliset edellytykset

Kuntatalouden kansallisia kehyksiä vuosille 2025–2028 on kuvattu valtiovarainministeriön keväällä 2024 julkaisemassa kuntatalousohjelmassa.

Ohjelmassa todetaan seuraavaa:

Hallitusohjelma sisältää monia kuntien toimintaan ja talouteen vaikuttavia uudistuksia. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Lisäksi jatketaan kiinteistöverouudistusta, jonka päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käyviä arvoja. Hallitusohjelman ja hallituksen julkisen talouden suunnitelman päätösten mukaisesti kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan myös kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä tai kuntien maksutuloja lisäämällä.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille 1.1.2025. Samassa yhteydessä kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee. Uusiin ja laajeneviin tehtäviin myönnetään täysimääräinen valtionosuusrahoitus.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,5 miljardia euroa vuonna 2025. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,5 miljardia euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,5 miljardia euroa ja muut valtionavut 0,5 miljardia euroa.

Vaikka kuntatalouden vuoden 2023 tilinpäätösarvioiden lukujen valossa kuntatalouden tilanne oli viime vuonna varsin hyvä ja toiminnan ja investointien rahavirta vahvistui noin 0,4 miljardia euroa positiiviseksi, on lukujen taustalla suuria poikkeuksellisia eriä, joiden vaikutus ei kannu tuleville vuosille. Vuonna 2024 kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan kääntyvän 1,1 miljardia euroa negatiiviseksi, sillä kuntien menot jatkavat kasvuaan. Samalla valtionosuudet pienentyvät, ja verotulot supistuvat sote-uudistukseen liittyvien niin kutsuttujen verohäntien poistuessa. Verohännillä tarkoitetaan tilannetta, jossa kunnat saivat vuonna 2023 verotuloja sote-uudistusta edeltävän laajemman veropohjan mukaan.

Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä noin 13,8 miljardia euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot alenevat runsaalla 5 prosentilla. Vuonna 2025 verotulojen ennustetaan kasvavan 5 prosenttia. Vuonna 2025 kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan noin 10,3 miljardia euroa ja kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,7 miljardia euroa. Kiinteistöveron tuotto olisi arvion mukaan noin 2,4 miljardia euroa vuonna 2025. Vuonna 2024 voimaan tulleen kaivosmineraaliveron tuoton arvioidaan olevan noin 31 miljoonaa euroa vuonna 2025. Tästä kaivosten sijaintikuntien osuus olisi noin 19 miljoonaa euroa.

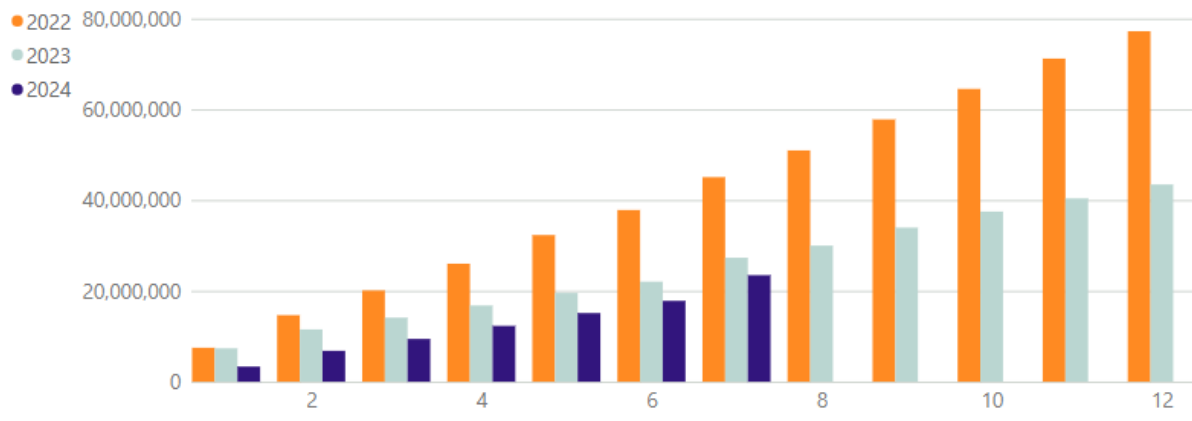
Odotettavissa olevat verotulot ja valtionosuudet

Kuntien verotulot muodostuvat kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverosta.

Vuoden 2024 kokonaisverotulojen arvioidaan kevään ennusteen perusteella olevan 41,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 hyväksytyssä talousarviossa verotulojen määrä on 41,4 miljoonaa euroa.

Verotulot pienenevät vuonna 2023 aikaisemmista vuosista sote-uudistuksen seurauksena, kun osa verotuloista siirtyi valtiolle.

Kaupungin kokonaisverotulojen kehitys kuukausittain

(Lähde: Verohallinto / Paraisten kaupunki Dashboard)

Vuoden 2025 talousarvion kehityksessä verotulot on laskettu Kuntaliiton viimeisimmän, 2.5.2024 julkaistun ennusteen mukaisesti 14 864 henkilön asukasluvun perusteella. Paraisten kaupungin verotulojen ennustetaan vuonna 2025 olevan 42 750 000 euroa.

Vuoden 2025 ennustetuista verotuloista kunnallisveron osuus on 30 090 000 euroa, yhteisöveron osuus 2 143 000 euroa ja kiinteistöveron osuus 10 517 000 euroa.

Talousarvion kehityksen lähtökohtana on, että tuloveroprosentti säilyy ennallaan 7,9 prosentissa.

KUNNALLISVERON VEROPOHJA						
VEROVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
VÄESTÖ, ikäryhmittäin 31.12.						
0–18-vuotiaat	2 868	2 886	2 826	2 772	2 715	2 680
<i>Muutos, %</i>	-2,5	0,6	-2,1	-1,9	-2,0	-1,3
19–64-vuotiaat	7 744	7 699	7 640	7 584	7 533	7 439
<i>Muutos, %</i>	-0,9	-0,6	-0,8	-0,7	-0,7	-1,2
+65-vuotiaat	4 379	4 414	4 464	4 508	4 553	4 621
<i>Muutos, %</i>	1,1	0,8	1,10	1,0	1,0	1,5
Asukasluku vuoden lopussa	14 991	14 999	14 930	14 863	14 801	14 739
<i>Muutos, %</i>	-0,6	0,1	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4

YHTEENVETO						1 000 €
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	63 196	30 541	28 845	30 090	31 288	32 302
<i>Muutos, %</i>	5,4	-51,7	-5,6	4,3	4,0	3,2
Yhteisövero	4 042	2 628	2 148	2 143	2 254	2 404
<i>Muutos, %</i>	8,2	-35,0	-18,2	-0,3	5,2	6,6
Kiinteistövero	10 017	10 310	10 580	10 517	10 517	10 517
<i>Muutos, %</i>	5,0	2,9	2,6	-0,6	0,0	0,0
VEROTULOT	77 255	43 478	41 572	42 750	44 060	45 223
<i>Muutos, %</i>	5,5	-43,7	-4,4	2,8	3,1	2,6

(Lähde: Kuntaliiton veroennuste 2.5.2024)

Valtionosuudet ovat kaupungille erittäin haastavalla tasolla.

Kuntaliiton kesäkuussa 2024 julkaistun ennusteen mukaan kaupunki saisi vuonna 2025 valtionosuuksia 8,6 miljoonaa euroa, mikä on vain 400 000 euroa enemmän kuin vuonna 2024, vaikka työllisyystehtävä siirtyy kaupungille. Työllisyysuudistukseen kaupunki saa valtionosuuksia noin 1,4 miljoonaa euroa. Paraisten kaupunki maksaa sote-uudistuksesta 6,3 miljoonaa euroa vuonna 2025.

Näitä tämänhetkisten laskelmien ennakkotietoja tarkistetaan syksyllä 2024. Vuoden 2025 talousarviossa käytetään tuoreimpia päivitettyjä ennusteita.

Toimintakulut

Kaupungin haastavan taloustilanteen vuoksi toimintojen kustannusten mahdollinen nousu on kompensoitava löytämällä säästöjä muualta. Sekä henkilöstökulujen että ostopalvelujen osalta kustannusten nousun on oltava 0 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna. Kuntien virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka, minkä jälkeen yleisestä palkankorotuksesta ei ole tietoa. Talousarviossa henkilöstökustannuksia lisätään arvioon perustuen 2,0 prosenttia.

Investoinnit

Kaupungilla on edelleen suuri investointitarve. Vuoden 2025 talousarvion saaminen tasapainoon vaatii investointien erittäin tarkkaa priorisointia. Investointitalousarvion oltua muutaman vuoden ajan tilapäisesti korkeammalla tasolla Oppimiskeskus Bravan rakentamisen vuoksi, kaupungin investointitalousarvio on nyt palautettava tasolle, jonka lähtökohtana on, että kaupunki pystyy itse rahoittamaan toteutettavaksi suunnittelemansa investoinnit. Kaupungin talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti investointitalousarvion on oltava enintään 6 miljoonaa euroa.

Kaupungin koko kiinteistömassaa on tehostettava. Vuoden 2025 talousarvion laatimistyön yhteydessä on tehtävä päätökset siitä, mistä rakennuksista ja laitoksista kaupunki luopuu ja millä aikataululla.

Liitteet

Talousarvioaikataulu 2025

BUDGETTIDABELL 2025

Händelser	Ansvar	Augusti			September				Oktober				November		
		v 33	v 34	v 35	v 36	v 37	v 38	v 39	v 40	v 41	v 42	v 43	v 44	v 45	v 46
Interna hyror och städning /Genomgång av utrymmes användning	SP, LG, enhetschef														
Budgetanvisningar och ram i stadsstyrelsen	PP		19.08												
Budgetanvisningar och budgetramar delas ut	PP, ekonomi		21.08 ->												
IT-behov meddelas	KK, enhetschefer		23.08												
Löneuppgifter uppdaterat i Populus	enheter		23.08.												
Personallista med sista löneinfo	JT			30.08											
Interna diskussioner med enheterna					02.09->										
Interna poster överenskomna och levererade till ekonomi	enheterna, UA				06.09										
Lönerna inkörda i Raindance	UA				06.09										
Lista på försäljningsobjekt	PP, SP, PL, JN														
Deadline för inmatning av interna poster	UA					13.09									
Targetor och Raindance ifyllt för avdelningar och koncernen, drift & investeringar	enhetschefer						20.09								
Beredning skatteprocent, lägesrapport budget	PP, ekonomi							27.09							
Förslag till budget och ekonomiplan, sst									7.10						
Nämnd- och sektionmöten	UL, ML, H S-L, SP, JN, TS/PP														
Sammanställning och balansering, drift och investeringar	TS, PP, enheterna								07-18.10						
Sammanställning av koncernen	PP										18.10				
Budgeten klar / Beredning till SST	PP										18.10				
Budget och skatteprocent 2025 i stadsstyrelsen													28.10		
Budget och skatteprocent 2025 i fullmäktige															11.11

ELOKUU

19.8. Talousarvion laatimisohteet ja kehys kaupunginhallituksessa

21.8. Talousarvion laatimisohteiden ja kehysten julkaisu

23.8. IT-tarpeiden ilmoittaminen, palkkatiedot päivitetty Raindanceen

30.8. Henkilöstötilanteen päivitys

SYYSKUU

2.9. Sisäisten keskusteluiden aloittaminen yksiköiden kanssa

6.9. Sisäiset erät käsitelty, palkat ajettu Raindanceen

13.9. Deadline sisäisten erien syöttämiselle

20.9. Targetor ja Raindance täytetty osastojen ja konsernin osalta; **käyttötalous ja investoinnit**

27.9. Valmistelu: veroprocentit, talousarvion tilanneraportti

LOKAKUU MARRASKUU

7.–18.10. Lautakuntien ja jaostojen kokoukset, talousarvion yhdistelmä ja tasapainotus, käyttötalous ja investoinnit

18.10. Talousarvio valmis, valmistelu kaupunginhallitukselle, konsernin talousarvion yhdistelmä

28.10. Talousarvion käsittely kaupunginhallituksessa

11.11. Talousarvion käsittely valtuustossa